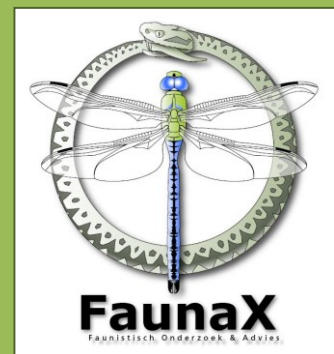

2016

Ecologische quickscan

Sloop boerderijpand Nieuwebildtdijk 94 te Oudebildtzijl

COLOFON

BUREAU FAUNAX

Badweg 40 B
8401 BL Gorredijk

0513-435024
info@faunax.nl

www.f aunax.nl

Lid van Netwerk Groene Bureaus

Ecologische quickscan Sloop woningen Doniaweg Hallum

*Verkennde inventarisatie en beoordeling natuurwaarden in het kader van
de Flora- en faunawet*

Gorredijk, 13 januari 2016

In opdracht van:

Rho Adviseurs voor de Leefruimte

Contactpersoon:

Dhr. D. de Vries

Uitvoering:

Bureau FaunaX

Veldwerk:

Dhr. S. van den Berg

Rapportage:

Dhr. S. van den Berg

Autorisatie:

Dhr. E.P. de Boer

Foto's voorpagina:

Impressie van het plangebied

© Bureau FaunaX. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding:
Bureau FaunaX (2016). Ecologische quickscan sloop boerderijpand Nieuwebildtdijk 94 te Oudebildtziel. Rapport 15095,
Bureau FaunaX, Gorredijk.

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING.....	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Onderzoeksopzet	1
1.4	Ligging en karakteristiek van het plangebied.....	1
2.	ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING.....	4
2.1	Natuurbeschermingswet.....	4
2.2	Natuurnetwerk Nederland	5
2.3	Flora- faunawet	6
3.	RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN.....	7
3.1	Flora.....	7
3.2	Vogels	7
3.2.1	Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen	7
3.2.1	Overige broedvogels.....	8
3.3	Zoogdieren	8
3.3.1	Vleermuizen	8
3.3.2	Steenmarter	9
3.3.1	Overige zoogdiersoorten	9
3.4	Vissen, amfibieën en reptielen	9
3.4.1	Vissen.....	9
3.4.1	Amfibieën	10
3.4.1	Reptielen.....	10
3.5	Ongewervelden	10
4.	SAMENVATTING EN CONCLUSIES	11
4.1	Overzicht beschermde soorten	11
4.2	Effectbespreking en aanbevelingen.....	11
4.3	Overzicht vervolgstappen.....	12
5.	BRONNEN EN LITERATUUR.....	13
	BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET.....	1

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Men is voornemens een kop-hals-rompboerderij aan de Nieuwebildtdijk 94 te Oudebildtzijl te slopen en op deze plek een nieuwe kleine woonboerderij te bouwen.

Omdat het hier om een ruimtelijke ingreep gaat, is toetsing van de plannen aan de Flora- en faunawet een vereiste. Om overtredingen te voorkomen is door Bureau FaunaX een analyse gemaakt van de mogelijke effecten van de plannen op eventueel binnen de invloedssfeer aanwezige beschermde natuurwaarden.

1.2 Doel

Deze ecologische beoordeling probeert, voor zover mogelijk, antwoord te geven op de volgende vragen:

1. Komen er binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden (biotopen van) beschermde soorten in het kader van de Flora- en faunawet voor?
2. Wat zijn de mogelijke effecten van de realisatie van de initiatieven en het in gebruik hebben ervan op deze beschermde natuurwaarden?
3. Voor welke soorten en habitats wordt de wet mogelijk overtreden en hoeverre kunnen overtredingen vermeden, dan wel verzacht worden?
4. Wat zijn de te ondernemen vervolgstappen met betrekking tot het voorkómen van schade aan beschermde soorten binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden?

Voor het beantwoorden van deze vragen zijn, naast de verzamelde gegevens tijdens het veldonderzoek, ook andere bronnen geraadpleegd. Zie hiervoor de bronnenlijst in hoofdstuk 5.

1.3 Onderzoeksopzet

In opdracht van Rho Adviseurs voor Leefruimte zijn de beoogde werkzaamheden op basis van een veldbezoek en ecologisch inzicht getoetst aan de bepalingen in de Flora- en faunawet. Een ecologische quickscan is vaak de eerste stap van ecologisch onderzoek, bedoeld om een inschatting te maken van de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Het veldonderzoek voor deze quickscan is uitgevoerd op 8 januari 2016. Dit onderzoek bestond uit een visuele inspectie van het plangebied waarbij er is gelet op sporen van beschermde soorten en op de aanwezigheid van mogelijk geschikt leefgebied van deze soorten.

1.4 Ligging en karakteristiek van het plangebied

Het plangebied ligt aan een doorgaande weg en betreft een kop-hals-romp boerderij te Oude Bildtzijl . Figuur 1.1 toont het plangebied op kaart.

Het plangebied bevindt zich op 500 meter afstand ten noordwesten van het dorp Oude Bildtzijl aan de Nieuwebildtdijk en ligt in een zeer open agrarisch landschap. Op 500 meter ten noorden ligt de zeedijk waarachter zich het grote kweldergebied Noard-Fryslân bûtendyks en de Waddenzee bevindt.

Figuur 1.1. Ligging van het plangebied

Het onderzoeksobject betreft een vervallen kop-hals-rompboerderij met opstal. Het perceel rondom deze boerderij wordt aan het noord-, oost- en zuidkant omgeven door een sloot die onderdeel uitmaakt van het afwateringsstelsel van het omliggende agrarisch gebied. In het plangebied bevindt zich aan de westzijde een gedeeltelijk door grind verhard terrein met, aan de zuidzijde van de boerderij, een pad dat naar het voorhuis loopt. Ten noorden van de boerderij langs de sloot bevindt zich een rij met 5 bomen, waarvan 2 esdoorns en 2 essen. Ten tijde van het veldbezoek lag er een geveld esdoorn. Aan de oostzijde langs de sloot staan 2 essen en in de zuidoosthoek staan 5 net aangeplante en gesnoeide essen. Langs de sloot aan de zuidzijde staat een es en aan de westzijde staan 3 gesnoeide fruitbomen. Aan de zuidzijde van de boerderij staat een uit rode baksteen opgetrokken opstal met een dak van ijzeren platen. Op een heg na is de rest van het terrein begroeid met Engels raaigras op een voedselrijke kleibodem.

Figuur 1.2. Overzicht plangebied

Figuur 1.3. Impressie sloot met bomenrij.

Figuur 1.4. Impressie omgeving plangebied.

2. ECOLOGISCHE WET- EN REGELGEVING

Alle ruimtelijke ingrepen in Nederland dienen aan de ecologische wet- en regelgeving te worden getoetst. De wettelijke bescherming van natuurwaarden valt in grote lijnen uiteen in twee delen: gebiedsbescherming en soortbescherming. Gebiedsbescherming houdt in dat gebieden met belangrijke natuurwaarden wettelijk zijn beschermd. Het gaat hierbij om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), Natura 2000-gebieden, natuurreservaten en andere in bestemmingsplannen aangeduide natuurgebieden. De soortbescherming valt onder de Flora- en faunawet (zie bijlage).

2.1 Natuurbeschermingswet

De bescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogel- en Habitatrichtlijngebieden) is vastgelegd in de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet). Projecten of activiteiten die niet noodzakelijk zijn voor of verband houden met het beheer van de natuurwaarden van Natura 2000-gebieden en mogelijk negatieve effecten hebben op deze waarden, dienen getoetst te worden aan de Natuurbeschermingswet. Deze toetsing vindt enkel plaats in het geval dat de uitvoering van een project plaatsvindt binnen de invloedssfeer van een N2000-gebied en verwacht wordt dat deze uitvoering mogelijk negatieve effecten heeft op soorten of habitattypen waarvoor het N2000-gebied is/wordt aangewezen.

Figuur 2.1. Ligging van het plangebied (rode rechthoek) ten opzichte van Natura 2000-gebieden (oranje gearceerd) (bron: Alterra).

Zoals figuur 2.1 laat zien, ligt het plangebied in de nabijheid van een beschermd natuurgebied; Natura 2000-gebied Waddenzee.

De Waddenzee bestaat uit een complex van diepe geulen en ondiep water met zand- en slibbanken waarvan grote delen bij eb droog vallen. Deze banken worden doorsneden door een fijn vertakt stelsel van geulen. Langs het vasteland en de eilanden liggen verspreid kweldergebieden, die door grote verschillen in vocht- en zoutgehalte bijdragen aan een zeer diverse flora en vegetatie. De kernopgave wat betreft de landschappelijke compleetheid van het Natura 2000-gebied luidt: *“behoud of herstel ruimtelijke samenhang van diep water, kreken, geulen, ondiep water, platen, kwelders of schorren, stranden en bijbehorende sedimentatie- en erosieprocessen. Behoud openheid, rust en donkerte. Voor vogels betekent dit voldoende rust en ruimte om te foerageren en voldoende rustige hoogwatervluchtplaatsen op korte afstand van foerageergebieden in het intergetijdengebied.”*

Natura 2000-gebied Waddenzee is aangewezen voor een aantal habitattypen en een aantal broedvogels en niet-broedvogels die kenmerkend zijn voor het waddengebied. Daarnaast is het gebied aangewezen voor een klein aantal zoutwatervissen, een zoutwaterslak en twee soorten zeehonden (voor de complete lijst, zie bijlage II).

De soorten en habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen, komen in het plangebied niet voor. De effecten van de sloopwerkzaamheden reiken niet verder dan de directe omgeving van het plangebied. Binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden bevinden zich daarom geen op basis van de natuurbeschermingswet beschermde natuurwaarden. Om die reden kunnen negatieve effecten op habitattypen en soorten waarvoor het Natura 2000-gebied Waddenzee is aangewezen, met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid op voorhand worden uitgesloten. Naar ons inzicht is een verdere toetsing aan de Natuurbeschermingswet daarom niet nodig. Provincie Fryslân is in deze echter Bevoegd Gezag, en zij kunnen een ander inzicht hebben.

Het plangebied ligt in de nabijheid van Natura 2000-gebied Waddenzee. Er bevinden zich binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden echter geen doelsoorten of habitattypen waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen. Negatieve effecten op deze habitattypen of doelsoorten, kunnen om die reden op voorhand worden uitgesloten. Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet is daarom naar ons inzicht niet nodig. Provincie Fryslân is in deze echter Bevoegd Gezag, en zij kunnen een ander inzicht hebben.

2.2 Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (voorheen de Ecologische Hoofdstructuur) maakt onderdeel uit van het rijksbeleid voor het creëren en vormgeven van een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden in Nederland. Indien een ruimtelijke ingreep binnen de begrenzing van de EHS plaatsvindt moet een 'nee, tenzij' procedure worden doorlopen en zal bij doorgang van de ingreep in de regel compensatie en mitigatie noodzakelijk zijn.

Zoals figuur 2.2 laat zien, ligt het plangebied niet in de EHS. Toetsing aan de EHS is daarom niet aan de orde.

Figuur 2.2. Ligging van het plangebied ten opzichte van de NNN/EHS (bron: Alterra).

Het plangebied ligt niet binnen de NNN/EHS. Toetsing aan de EHS is om deze reden niet aan de orde.

2.3 Flora- faunawet

De Flora- en faunawet draagt zorg voor de bescherming van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet bevat een aantal verbodsbepalingen die zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Het is niet toegestaan planten te plukken en dieren te doden, te vangen of te verstoren die onder de Flora- en faunawet vallen. Naast deze verbodsbepalingen is de zorgplicht opgenomen die voor alle dieren geldt. De zorgplicht houdt in dat menselijk handelen geen nadelige gevolgen mag hebben voor dieren.

De dier- en plantensoorten die zijn opgenomen op de Flora- en faunawet zijn onderverdeeld in drie tabellen, waarbij de soorten op tabel 1 het lichtst beschermd zijn en die op tabel 3 het zwaarst. Vogels hebben een aparte status. Alle inheemse in Nederland broedende vogelsoorten zijn tijdens de broedperiode zwaar beschermd. Tevens is er een groep vogelsoorten aangewezen waarvan het nest het gehele jaar, dus ook buiten de broedtijd, beschermd is. Deze groep is weer onderverdeeld in vijf categorieën. In bijlage I bij dit document wordt de Flora- en faunawet verder toegelicht.

3. RESULTATEN ECOLOGISCHE QUICKSCAN

3.1 Flora

Hoewel het veldbezoek buiten de bloeiperiode van de meeste planten viel, is toch een goed beeld verkregen van de aanwezige flora. Het plangebied bevindt zich te midden van intensief gebruikt agrarisch gebied op zware zeeklei. Op een klein gedeelte verhard terrein na, bestaat het plangebied voornamelijk uit een zeer goed onderhouden grasveld op een voedselrijke kleibodem met als dominante soort Engels raaigras. Daarnaast werden op het grasperceel madelief, klaver en paardenbloem aangetroffen.

Rondom en op de door grind verharde delen van het terrein werden soorten van ruderaal terreinen aangetroffen als rode en witte klaver, klein kruiskruid en grote brandnetel.

Op de muren van de boerderij en opstal zijn geen beschermde varens aangetroffen.

De aanwezigheid van geschikt habitat voor zeldzame en beschermde planten kan door de voedselrijke eigenschappen en bekende verspreidingsgegevens (bron: NDFV Verspreidingsatlas planten) van het perceel worden uitgesloten.

3.2 Vogels

3.2.1 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen

In de bomen die in het plangebied aanwezig zijn geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen

Huismus

De kop en hals van de boerderij hebben een vervallen dak bedekt met dakpannen, welke in potentie geschikt kunnen zijn voor huismussen. Alleen ontbreekt het aan een functionele leefomgeving voor de huismus. Op of direct rondom het plangebied ontbreekt het aan groenblijvende struiken en er is voor de huismus te weinig dekking aanwezig. Het plangebied ligt zeer geïsoleerd in een vrijwel kale, op een enkele boom na, omgeving (figuur 3.1). Daarnaast is in het plangebied en de directe omgeving tijdens het veldwerk geen enkele huismus aangetroffen; huismussen bevinden zich vrijwel altijd jaarrond rondom hun broedgebieden.

Figuur 3.1. Impressie directe omgeving plangebied

Gierzwaluw

De gierzwaluw is een koloniebroeder, welke bij voorkeur in woonwijken broedt van meer dan 50 jaar oud in urbane en sub-urbane gebieden. In dorpen met minder dan 2000 inwoners is de gierzwaluw schaars of zelfs afwezig (bron: Soortenstandaard Gierzwaluw, versie 2.0 © Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | december 2014)

De boerderij biedt in principe potentiële nestplaatsen voor de gierzwaluw. Echter, door de zeer geïsoleerde ligging ten opzichte van andere gebouwen, steden en dorpen kan de aanwezigheid van broedende gierzwaluwen op voorhand worden uitgesloten.

Kerk-en steenuil

De schuur van de boerderij biedt potentiële broedgelegenheid voor de roofvogels als torenvalk, kerk- en steenuil. De karakteristieke uilenborden van de boerderij zijn ontoegankelijk, maar door de vervallen huidige staat van de schuur zijn er ruimschoots toegangsmogelijkheden voor uilen en andere roofvogels. Om de aan-of afwezigheid van de torenvalk, kerk- en steenuil te kunnen vaststellen dient de schuur van binnen geïnspecteerd te worden. In de directe omgeving (bomenrij naast de schuur), werden geen braakballen aangetroffen.

Figuur 3.2. impressie toegankelijkheid schuur

3.2.1 Overige broedvogels

In de heg in het plangebied is een merelnest aangetroffen, daarnaast zijn een aantal merels, een tiental kauwen, koolmees en een torenvalk waargenomen. De boerderij en opstal bieden broedmogelijkheden voor gebouw broedende vogels als kauw en boerenzwaluw. De kauwen waren zeer actief in het plangebied en de directe omgeving wat er op kan duiden dat het plangebied gebruikt wordt als broedplaats.

3.3 Zoogdieren

3.3.1 Vleermuizen

De kleigebieden in het uiterste noorden van Friesland zijn relatief arm aan vleermuizen. Het zijn echter juist deze streken die in de nazomer en herfst door de ruige dwergvleermuis worden aangedaan, tijdens de trek. Het plangebied ligt middenin zeer open agrarisch gebied zonder aaneengesloten bomenrijen. De Nieuwebildtdijk, een oude zeedijk, is het enige element dat als reliëf in het landschap aanwezig is. De boerderij is enkelsteens (geen spouw), zeer tochtig (weinig gebufferd) en in vervallen staat. Deze eigenschappen maken het gebouw

ongeschikt voor overwintering; winterverblijven kunnen worden uitgesloten. De geïsoleerde ligging en het ontbreken van vliegroutes in de vorm van bomenrijen maakt de locatie tevens ongeschikt als kraamverblijf. Vleermuizen maken gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen waarbinnen ze zich in de kraamperiode met de jongen verplaatsen.

De boerderij biedt met het pannendak, loodslabben, kieren en spleten ruimschoots mogelijkheden om te functioneren als (kleine) zomerverblijfplaats voor gebouw bewonende vleermuizen, als de gewone dwergvleermuis. Ook kan er niet uitgesloten worden dat de boerderij gebruikt wordt als paarverblijf voor de ruige en/of gewone dwergvleermuis. Figuur 3.3 geeft een impressie van de vele toegangsmogelijkheden voor vleermuizen.

Figuur 3.3. Impressie mogelijkheden vleermuizen

3.3.2 *Steenmarter*

Het plangebied is geïnspecteerd op sporen die duiden op de aanwezigheid van de steenmarter. Er zijn rondom de boerderij geen holtes of openingen aangetroffen waaruit blijkt dat er steenmarters in het plangebied aanwezig zijn. Het gat in het rieten dak is grondig bekeken, maar ook daar zijn geen sporen aangetroffen die wijzen op de aanwezigheid van steenmarters. Er zijn in het plangebied nergens uitwerpselen, loop- of vraatsporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van de steenmarter in het plangebied.

3.3.1 *Overige zoogdiersoorten*

Op vleermuizen na, kan de aanwezigheid van andere zwaarder beschermde zoogdiersoorten (tabel 2 en 3) op voorhand worden uitgesloten. Voor deze soorten (bijvoorbeeld otter, das en boomarter) ontbreekt geschikt leefgebied. Het plangebied bevindt zich in agrarisch, vrijwel boomloos landschap op zware zeelei en is daardoor ongeschikt voor de minder algemene soorten. Wel zijn er in het plangebied veel sporen aangetroffen van de veldmuis. Dit maakt het plangebied zeer geschikt als foerageergebied van kleine roofdieren als de wezel.

3.4 Vissen, amfibieën en reptielen

3.4.1 *Vissen*

Er zullen geen ingrepen aan de sloten plaatvinden. De sloot rondom het perceel maakt deel uit van het ontwateringsstelsel en zal, evenals de eventueel aanwezige vissen, ongemoeid blijven.

3.4.1 Amfibieën

De aanwezigheid van zwaarder beschermde amfibieën zoals heikikker, poelkikker, rugstreeppad en kamsalamander kan op voorhand worden uitgesloten; het plangebied ligt ver buiten de bekende verspreidingsgebieden van deze soorten (bron: RAVON). De sloot rondom het perceel is voedselrijk met als enige begroeiing riet in de oeverzone. Dit sluit op voorhand het voorkomen van beschermde amfibieën uit. Wel kunnen enkele algemene soorten als bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander in de sloten voorkomen. Het perceel kan door deze soorten worden gebruikt als landhabitat.

3.4.1 Reptielen

De aanwezigheid van reptielen in het plangebied is op voorhand uit te sluiten. Er komen zo noordelijk in Nederland, in het zeekeleigebied, geen reptielen voor (bron: RAVON).

3.5 Ongewervelden

Ook de aanwezigheid van beschermde ongewervelden in het plangebied kan op voorhand worden uitgesloten. Er komen hier geen waardplanten van beschermde vlinders voor, noch geschikte habitat voor zwaarder beschermde libellen, kevers of aquatische soorten.

4. SAMENVATTING EN CONCLUSIES

4.1 Overzicht beschermde soorten

In onderstaand overzicht worden de aangetroffen en potentieel aanwezige beschermde soorten en hun beschermingsstatus (voor betekenis zie bijlage I) binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden samengevat. In de Flora- en faunawet zijn vooral vaste verblijfplaatsen (voortplantingslocaties zoals nesten, holen, kraamkolonies etc.) van belang, maar ook de functionele leefomgeving die vaste verblijfplaatsen in stand houdt. In dit overzicht zijn dan ook alleen de soorten opgenomen, waarvoor het plangebied onderdeel vormt van hun leefgebied en/of levenscyclus en de geplande ontwikkeling mogelijk van negatieve invloed is.

Tabel 4.1 Overzicht van aangetroffen en potentieel voorkomende beschermde flora en fauna in het plangebied.

Soortgroep	Soort	Aanwezigheid	T 1	T 2	T 3	VR	Vervolgstep
Vogels	Kerkuil, steenuil & torenvalk	mogelijk				x	Interne inspectie
	alg. voorkomende broedvogels	mogelijk				x	werken buiten broedseizoen
Zoogdieren	Zomer- en paarverblijven vleermuizen	mogelijk			x		Nader onderzoek

Bescherming status Flora- en faunawet: T 1 = Tabel 1; licht beschermd, T 2 = Tabel 2; middelzwaar beschermd, T 3 = Tabel 3; zwaar beschermd, VR=Vogel Richtlijn.

4.2 Effectbespreking en aanbevelingen

- *Kerkuil, steenuil & torenvalk*

Het is niet op voorhand uit te sluiten of zich in de boerderij jaarrond beschermde nestplaatsen van uilen of de torenvalk bevinden. Door de hevige ijzel van 5 jan. t/m 7 jan. kon de geplande afspraak van 6 jan. geen doorgang vinden en moest het veldwerk op 8 jan. plaatsvinden zonder de mogelijkheid om de boerderij van binnen te inspecteren.

Door een interne inspectie uit te voeren kan vastgesteld worden of de boerderij eventueel in gebruik is als broed- of roestplaats van uilen of roofvogels.

- *Overige broedvogels*

Alle broedvogels in Nederland zijn tijdens de broedtijd beschermd; hun nesten en legsels mogen niet worden verstoord of vernield. Door te werken buiten het broedseizoen (globaal de periode 15 maart – 15 juli) kan verstoring voorkomen worden. De Flora- en faunawet kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat erom of er een broedgeval is. N.B. Uilen en sommige roofvogels beginnen soms al in februari met nestelen! Indien men vóór het broedseizoen begonnen is met de werkzaamheden en er voorkomen wordt dat zich op het werkerrein broedvogels vestigen, dan is het toegestaan om in het broedseizoen door te werken. Dit dient dan wel plaats te vinden onder begeleiding van een ecooloog.

- *Vleermuizen*

De boerderij is in potentie geschikt als zomerverblijfplaats voor gebouw bewonende vleermuizen en als paarverblijfplaats voor met name de ruige dwergvleermuis.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat dat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of zelfs geheel verdwenen. Als zich in een te slopen gebouw een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat grote gevolgen voor de vleermuisstand in de wijde omgeving. Omdat vleermuizen over het algemeen slechts één jong per jaar krijgen, kan herstel van de populatie lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn daarom afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Om die reden zijn vleermuizen ook erg plaatstrouw: een geschikte verblijfplaats wordt generaties lang gebruikt.

Om deze reden is het wettelijk verplicht om voorafgaand aan de sloop de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen aan te tonen of uit te sluiten doormiddel van een aanvullend onderzoek. Voor de juridische houdbaarheid van het vleermuisonderzoek, wordt deze uitgevoerd conform het zogeheten vleermuisprotocol, opgesteld door RvO, het NGB en de Zoogdierverseniging.

Voor het aantonen van de aan-of afwezigheid van zowel de zomer- als de paarverblijfplaatsen zijn een tweetal bezoeken in de periode van 15 augustus t/m 1 oktober voldoende.

- *Licht en niet beschermde soorten: de zorgplicht*

Er kan een aantal licht beschermde soorten voorkomen in het plangebied, zoals bijvoorbeeld verschillende soorten amfibieën en kleine zoogdieren. Voor schade aan licht beschermde soorten geldt in principe een vrijstelling. De zorgplicht (zie Bijlage I) van de Ff-wet schrijft echter voor dat men verplicht is om alles wat redelijkerwijze mogelijk is, te doen of juist te laten om schade aan wilde planten en dieren zo veel mogelijk te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld tot uiting worden gebracht door voorafgaand aan de werkzaamheden dekking te verwijderen. Hierdoor worden eventueel aanwezige dieren vooraf bewogen een andere verblijfplaats te zoeken.

4.3 Overzicht vervolgstappen

Om de werkzaamheden binnen de kaders van de Flora- en faunawet uit te voeren, bevelen wij de volgende vervolgstappen aan:

- **Uilen en torenvalk:** Interne inspectie.
- **Overige broedvogels:** Werken buiten het broedseizoen (ongeveer half maart - half juli), anders inschakelen ecologische begeleiding.
- **Vleermuizen:** Uitvoeren van aanvullend onderzoek naar zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen (periode 15 aug-1 oktober).
- **Licht beschermde soorten:** Het naleven van de zorgplicht (zie paragraaf 4.2).

5. BRONNEN EN LITERATUUR

Alterra (2015). Synbiosis kaartenmachine Natura 2000 | Beschermde gebieden. Via: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek.aspx>

Boer, E.P. de et al. Libellenrijk Fryslan (2014). Mei ljochtsjende wjukken oer it wetter. Bureau Faunax, Gorredijk.

Soortenstandaard Gierzwaluw, versie 2.0 © Rijksdienst voor Ondernemend Nederland | december 2014)

FLORON (2015) Verspreidingsatlas planten. Via <http://www.verspreidingsatlas.nl/planten>

Korsten, E. en Regelink, J.R. (2010). Herkennen van potentiële vleermuiswaarden in het kader van quickscans en ander ecologisch vooronderzoek. Zoogdiervereniging rapport 2010.44. Zoogdiervereniging, Nijmegen

Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur. *Vleermuisprotocol 2013*, 27 maart 2013. www.gegevensautoriteitnatuur.nl en www.netwerkgroenebureaus.nl

RAVON (2009). Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën. In opdracht van het ministerie van LNV, Gegevensautoriteit Natuur.

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (2014). Soortenstandaards (huismus, gierzwaluw, gewone dwergvleermuis). Ministerie van Economische Zaken.

www.verspreidingsatlas.nl/planten

BIJLAGE I DE FLORA- EN FAUNAWET

Op 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is de soortbescherming vastgelegd. Hiermee is ook de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. De volgende wetsartikelen- en bepalingen uit deze wet zijn, in het onderhavige geval, relevant:

Algemene zorgplicht

De zorgplicht (artikel 2) houdt in dat eenieder dient te voorkomen dat zijn of haar handelen nadelige gevolgen heeft voor alle in het wild levende planten en dieren. Als dat niet mogelijk is, dienen die gevolgen zoveel mogelijk beperkt of ongedaan gemaakt te worden. De zorgplicht geldt altijd en overal, zowel voor beschermde als onbeschermde soorten. Bij overtreding zijn er overigens geen sancties.

Verbodsbepalingen

- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
 - Artikelen 9 tot en met 12 verbieden het doden, verontrusten, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren, dan wel het beschadigen, vernielen, uithalen of verstoren van hun nesten, holen of andere voortplantings-, vaste rust- of verblijfsplaatsen.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Omgaan met beschermde soorten

Op 23 februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 van de Flora- en faunawet in van kracht geworden. Voor het verkrijgen van vrijstellingen. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in **drie beschermingscategorieën** (Tabellen 1, 2 en 3). **Vogels** vallen hierbuiten en worden apart behandeld. Deze nieuwe indeling is bepaald door de zeldzaamheid of de mate van bedreiging van de beschermde soorten in Nederland, waarbij ook beschermde soorten van de Europese Habitatrichtlijn zijn ingepast. Het betreft de volgende beschermingscategorieën ingedeeld in drie tabellen:

1. Tabel 1: Licht beschermde soorten:	vrijstelling
2. Tabel 2: Middelzwaar beschermde soorten:	gedragscode of ontheffing
3. Tabel 3: Zwaar beschermde soorten:	ontheffing

Tabel 1-soorten: Dit betreft een aantal licht beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt wel de zorgplicht. Voor schade aan deze soorten geldt op voorhand een *vrijstelling*, mits bij ingrepen sprake is van bestendig beheer- en onderhoud, bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als dit niet het geval is, moet er alsnog een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (de lichte toets).

Tabel 2 -soorten: Beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar kan worden gewerkt volgens een door het Ministerie goedgekeurde *gedragscode*. De gedragscode moet vermelden hoe bij het uitvoeren van de werkzaamheden schade aan planten en dieren en hun verblijfsplaatsen wordt voorkomen of zoveel mogelijk wordt beperkt. Er moet *aantoonbaar* volgens een goedgekeurde *gedragscode* worden gewerkt om te voldoen aan de bewijslast. Dit betekent dat de werkprocessen gedocumenteerd dienen te worden.

Als er nog geen gedragscode is of niet volgens een gedragscode gewerkt wordt, moet bij overtreding van de artikelen 8 - 12 van de Flora- en faunawet alsnog een ontheffing worden aangevraagd. De toetsing die dan dient plaats te vinden, betreft een 'lichte toets'. Hierbij wordt alleen getoetst of de activiteiten de gunstige staat van instandhouding van een soort in gevaar brengen. Deze toets vereist dat er inzicht moet zijn in de betekenis van het plangebied als leefgebied voor de soort in relatie tot de omliggende

populaties. Als dit inzicht niet bestaat, dient daar onderzoek naar plaats te vinden. Dat kan betekenen dat ook onderzoek buiten het plangebied noodzakelijk is. Daarnaast moet worden voldaan aan de zorgplicht

Tabel 3-soorten: Dit betreffen de meest zwaar beschermde soorten (waaronder soorten die vermeld zijn in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn). Een ontheffingsaanvraag voor eventuele schade aan deze soorten wordt getoetst via een zogenaamde 'uitgebreide toets'. Voor het verkrijgen van een *ontheffing* moet aan vier criteria worden voldaan:

- 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang
- 2) er is geen alternatief voor de ingreep
- 3) de ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort
- 4) er wordt voldaan aan zorgvuldig handelen (zie paragraaf 'Zorgvuldig handelen' hieronder).

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Voor vogels geldt tijdens het broedseizoen een algemene bescherming, waarbij het verboden is vogels en hun nesten in het broedseizoen te verstoren. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden, aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden, zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn.

Naast de bescherming tijdens het broedseizoen, is in 2009 voor vogels een aangepaste lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nestplaatsen jaarrond beschermd zijn. Dit betreft vogelsoorten die de nestplaats jaarrond gebruiken of soorten die jaarlijks terugkeren naar hetzelfde nest. De lijst met vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaatsen bestaat uit vijf categorieën:

- 1) Nesten die, behalve tijdens het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
- 2) Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 3) Nesten van vogels, zijnde niet koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
- 4) Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet tot nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
- 5) Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving ervan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De soorten uit categorie zijn niet onder alle omstandigheden jaarrond beschermd, maar vragen wel extra onderzoek. Middels een omgevingscheck zal voor deze soorten onderzocht moeten worden of voldoende alternatieve nestgelegenheid beschikbaar is. Ook kan sprake zijn van zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden die nesten van vogelsoorten uit deze categorie wel jaarrond beschermd maken.

Een ontheffingsaanvraag voor vogels wordt getoetst middels een 'uitgebreide' toets.

Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen (artikelen 2b, 2c, 2d en 16 c AMvB) is gekoppeld aan de beschermde soorten waarvoor ontheffing kan worden aangevraagd en gaat een stapje verder dan de zorgplicht. Niet zorgvuldig handelen is strafbaar. Zorgvuldig handelen vereist altijd een inspanning om te overzien wat

de beoogde ingreep voor gevolgen kan hebben. Een initiatiefnemer moet altijd vooraf inventariseren welke beschermde (niet vrijgestelde) soorten aanwezig zijn in een gebied waar een ingreep wordt gepland. Ook moet de initiatiefnemer in redelijkheid op actieve wijze alles doen of juist laten om te voorkomen, of zoveel mogelijk beperken, dat de artikelen 8 – 12 van de Flora- en faunawet worden overtreden. Een belangrijke eerste stap daartoe is bijvoorbeeld een juiste planning van de werkzaamheden, om te voorkomen dat dieren in de voortplantingstijd verstoord worden.